

de de barrierer, som står i vejen for, at især unge har lyst til og forventning om at blive selvstændige. Lovforslaget er et lille skridt i den rigtige retning.

Anne Baastrup (SF):

Da vores ordfører, hr. Aage Frandsen, ikke kan være til stede, er jeg blevet bedt om at sige, at det er vores opfattelse, at lovforslaget ændrer beregningsmetoden for de små arbejdsgiveres indbetaling til AER. Det er ligeledes vores opfattelse, at forslaget kun er af teknisk karakter, og på den baggrund kan vi støtte forslaget.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det Radikale Venstre betragter også lovforslaget som en rent teknisk justering og kan støtte det.

Jan Kørpe Christensen (FP):

Selvfølger man betegne lovforslaget som en meget enkel ting med hensyn til det tekniske, det er Fremskridtspartiet enig i. Nyordningen er til gavn for de små arbejdsgivere, herunder iværksættere; den vil tillige blive tilrettelagt således, at den administrative belastning af arbejdsgiverne bliver ubetydelig, og fra vores side støtter vi naturligvis 100 procent forslaget.

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan med det samme sige, at det ikke er et lovforslag, som er vokset i Enhedslistens have, og vi er ikke til sinds at støtte det. Vi mener sådan set, at også de små selvstændige med kun én ansat bør give et bidrag til AER, fordi de på samme måde som andre har stor gavn af, at vi har et effektivt system med elevrefusion, så der kan gives en ordentlig uddannelse. Derfor mener vi, forslaget har et urimeligt sigte, og vores umiddelbare holdning er, at selv om det kun er en lille sag, som andre ordførere har været inde på, er det altså ikke noget, som har vores tilslutning.

Addi Andersen (CD):

CD kan støtte ministerens lovforslag om Arbejdsgivernes Elevrefusion. Vi hilser med tilfredshed, at det betyder en lempelse for de små arbejdsgivere, at et bevilget tilskud fortsat udbetales, selv om virksomheden overdrages, og at det ikke betyder merudgifter for det offentlige. De tekniske justeringer ser CD ingen problemer i.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg takker for den brede tilslutning til lovforslaget og håber, det får en hurtig gang gennem Folketinget af hensyn til dem, der skal leve med de nye bestemmelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 53: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Bortfald af undervisningsministerens bemyndigelse til at pålægge kommunerne at tilbyde tosprogede børn modersmålsundervisning).

Af Poul Nødgaard (DF) m.fl.
(Fremsat 5/11 96).

Sammen med denne sag foretoges:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 64: Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af modersmålsundervisningen.

Af Bruno Jerup (EL) m.fl.
(Fremsat 19/11 96).

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 65:

Forslag til folketingsbeslutning om, at kommunerne fritages for forpligtelsen til at tilbyde modersmålsundervisning af fremmedsprogede/ tosprogede børn.

Af Jan Kørpe Christensen (FP), Hanne Severinsen (V) og Frank Dahlgaard (KF) m.fl.
(Fremsat 20/11 96).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Der er med de tre forslag, vi her behandler under ét, lagt op til en beslutningstagen om modersmålsundervisningens fremtid.

Efter min opfattelse kan der imidlertid ikke på indeværende tidspunkt træffes nogen beslutning på området, idet jeg vil gøre opmærksom på, at et bredt flertal i Folketinget bestående af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, CD, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti den 18. juni 1992 vedtog et forslag til folketingsbeslutning – der i øvrigt havde samme nummer som et af forslagene, vi behandler i dag, nemlig B 65 – om bedre integration og sikring af udlændinges retsstilling.

Af punkt 3 i dette beslutningsforslag fremgik det, at modersmålsundervisningens fremtidige struktur og indhold skal tages op efterfølgende ved udløbet af den 4-årige forsøgsperiode. Denne forsøgsperiode udløber den 31. juli 1997, og herefter skal der altså tages stilling til modersmålsundervisningens fremtidige indhold og struktur.

Beslutningen fra 1992 indebærer efter min opfattelse, at der ikke på nuværende tidspunkt kan træffes beslutninger vedrørende modersmålsundervisningens fremtid, medmindre naturligvis partierne bag folketingsbeslutningen fra 1992 kan enes om en anden beslutning. Jeg går ud fra, at de, der var deltagere i det pågældende forlig, ikke vil sprænge forliget på dette tidspunkt.

Jeg opfatter derfor de fremsatte forslag som en god anledning til at få en diskussion, og den er jeg da naturligvis helt klar til at deltage i. Det er min opfattelse, at modersmålsundervisningen er så vigtig, at tosprogede børn bør have muligheden for at få denne undervisning, hvor der findes et tilstrækkeligt antal elever. Der ligger en række begrundelser bag forpligtelsen til at tilbyde modersmålsundervisningen, og jeg skal i korthed pege på følgende forhold:

For det første er en udvikling af modersmålet i vidt omfang en forudsætning for, at børn kan lære et nyt sprog. Denne forudsætning lægger vi jo også til grund, når det gælder danske børns indlæring af fremmedsprog. Jeg har anmodet Danmark Pædagogiske Institut om at belyse tosprogede børns sproglige udvikling, herunder forholdet mellem modersmålsundervisningen og tosprogede børns tilegnelse af dansk som andet sprog. Forholdet til modersmålet vil blive

belyst i undersøgelsens delrapport nr. 2, som forventes at foreligge i marts 1997.

For det andet kan kendskab til flere sprog være af stor værdi for et barns udvikling. Det kan også have betydning i internationalt samarbejde, at der i Danmark findes personer med kendskab til andre sprog.

For det tredje: Hvis modersmålet ikke udvikles, risikerer børn og unge at blive fremmedgjorte i forhold til forældrene. Noget sådant ville selvsagt være til allerstørste skade for børns og unges udvikling.

For det fjerde formidler modersmåls lære på skolerne i mange sammenhænge en kontakt mellem skolen og forældrene, hvilket jo fremmer indvandrerforældrenes forståelse af og også tillid til folkeskolen. Hvis der ikke lokalt findes modersmålsundervisning, er der grund til at tro, at flere forældre vil vælge etniske friskoler, og at et stigende antal børn vil blive sendt til koranskoler og lignende. Det er også muligt, at nogle ambassader vil oprette en modersmålsundervisning, som folkeskolen ikke vil have nogen indflydelse på.

For det femte var udsigten til, at de udenlandske arbejdstagere og deres familier senere ville rejse hjem, oprindelig en del af begrundelsen for modersmålsundervisningen. Det har i mellemtiden vist sig, at dette kun sker i ringe omfang. Når det gælder flygtningefamilier, bør man imidlertid ikke på forhånd se bort fra muligheden af, at nogle grupper kan vende tilbage. Opstår denne situation, vil det have stor betydning for familiernes beslutning, at børnene forstår og taler oprindelseslandets sprog.

For det sjette har en lang række internationale organisationer, herunder Europarådet, udsendt anbefalinger om, at medlemsstaterne tilbyder modersmålsundervisning til alle børn af udenlandsk oprindelse. Sådant undervisning kendes da også i mange stater, og den gives overalt i de øvrige nordiske lande og i Tyskland, hvis der er et rimeligt antal elever.

EF vedtog i 1977 et direktiv, der indeholder en forpligtelse til at tilbyde vederlagsfri modersmålsundervisning til børn fra andre EF-lande. Selv om den generelle forpligtelse i folkeskolen til at tilbyde modersmålsundervisning blev ophævet, så må der da alligevel fortsat i overensstemmelse med EF-direktivet gives tilbud til børn, der kommer fra andre – og så skal vi jo nu sige – EU-lande. Det vil indebære en forskelsbehandling af børn i folkeskolen, som efter min opfattelse ville være betænkelig.

Hvis det bliver en frivillig sag for kommunerne, om man vil tilbyde modersmålsundervisning, vil det antagelig føre til, at nogle kommuner vil afskaffe denne undervisning, mens andre vil bevare den. Da de fleste indvandrere og flygtninge lægger vægt på, at deres børn får modersmålsundervisning, så må man forestille sig, at familierne vil være tilbøjelige til at bosætte sig i de kommuner, hvor en sådan undervisning kan fås. Og resultatet her ville meget let kunne blive, at den koncentration af tosprogede, som findes nogle steder i landet, yderligere ville blive forstærket.

De nærmere regler om modersmålsundervisningen, som er fastsat i bekendtgørelsen af 1984, går jo ud på, at denne undervisning skal tilbydes, hvis der er 12 elever, der ønsker en sådan undervisning. Det er altså ikke sådan, at kommunerne, som det antydes i bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 65, skal tilbyde modersmålsundervisning i ethvert sprog, også selv om det er sjældent repræsenteret.

I bemærkningerne til B 65 anføres desuden, at der gives modersmålsundervisning, selv om familien har boet her i landet i mere end to generationer. Jeg vil gerne fremhæve, at der ikke efter de gældende regler består nogen pligt til at tilbyde modersmålsundervisning, hvis begge forældre er født og opvokset her i landet. Situationen er imidlertid ofte den, at den ene af de tosprogede forældre er født her i landet, mens den anden er tilflyttet fra hjemlandet. I et sådant tilfælde vil man normalt tale oprindelseslandets sprog i hjemmet, og så vil børnene have ret til denne undervisning, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

I bemærkningerne til B 65 anføres endelig, at tosprogede børns kendskab til dansk er alarmende dårligt ved skolestarten. Jeg mener ikke, at det på landsplan står helt så dårligt til som her formuleret, men jeg er enig i, at det må tilstræbes, at alle tosprogede børn har rimelige færdigheder i dansk, når de starter i skolen.

Det var også baggrunden for, at jeg i sidste samling fremsatte et lovforslag, hvorefter kommunerne får muligheder for at give særlige tilbud til tosprogede børn i førskolealderen. Forslaget blev som bekendt vedtaget den 22. maj i år, og mange kommuner er nu i gang med at udvikle sådanne tilbud. Undervisningsministeriet er i samarbejde med Socialministeriet i gang med at skrive en vejledning om tosprogede børn i førskolealderen.

Hvad angår forslag til folketingsbeslutning nr. B 64 om forbedring af modersmålsundervisningen, kan jeg i det væsentlige tilslutte mig indholdet af det, forudsat at forslaget skal forstås sådan, at der ikke lægges op til merudgifter.

Indholdet af beslutningsforslaget svarer på mange måder til forslagene i en vejledning om modersmålsundervisningen, som har ligget færdig siden 1994. Når denne vejledning ikke er udsendt, skyldes det, at jeg har handlet i loyalitet over for folketingsbeslutningen fra 1992, som fastslår, at indholdet af denne undervisning ikke kan ændres før udløbet af forsøgsperioden.

Ser man bort fra punkt 1, der siger at forpligtelsen skal fastholdes, drejer det sig kun om at tilnærme modersmålsundervisningen folkeskolens øvrige undervisning. De fleste af de forsøgsordninger, som er godkendt i medfør af denne folketingsbeslutning, går også i denne retning.

Hvad enten denne undervisning fremover skal være en ret eller en mulighed for de tosprogede elever, så kan vi vist være enige om, at den skal være så kvalificeret som overhovedet muligt. Jeg vil derfor håbe, at man hæfter sig ved de punkter, som alene vedrører en forbedring af modersmålsundervisningen.

Bortset herfra mener jeg, som jeg også nævnte i indledningen, at spørgsmålet om pligt eller ikke pligt til at tilbyde denne undervisning først kan afgøres efter 31. juli 1997, medmindre partierne bag beslutningen enes om noget andet.

Jeg kan opfordre Folketingets partier til fordomsfrit at overveje spørgsmålet endnu en gang, og så tror jeg, man vil kunne indse, at en ophævelse af forpligtelsen til modersmålsundervisning ikke vil fremme integrationen. De allerfleste sagkyndige i skoleverdenen mener, at det tværtimod vil gøre det endnu sværere for skolerne at løse den opgave, som de står med, og for det store flertal af vore indvandrere og flygtninge er det vigtigt, at der er modersmålsundervisning i folkeskolen.

Vi har i Danmark en lang tradition for at lytte til forældrene, og det mener jeg også at vi bør gøre i denne her sag.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Det var det om EF-direktivet fra 1977. Hovedformålet med det direktiv har været at sikre de børn, der er undergivet skole- eller undervisningspligt i henhold til værtslandets lovgivning, gratis – og jeg understreger gratis – undervis-

ning i modersmålet, fordi det formodes, at de vil vende tilbage til deres oprindelsesland. Det var forudsætningen.

Dette er ikke den situation, som vi befinder os i i dag. Langt de fleste bliver i Danmark, det ved vi, og har langt mere brug for mere dansk-undervisning. Og formuleringen i det direktiv, som ministeren omtalte, siger kun, at medlemsstaterne forpligter sig til at udfolde bestræbelser osv. osv.

Dér, hvor der ifølge Kommissionen vil være tale om overtrædelse, er, hvis forældrene f.eks. skal betale for undervisningen. Og det er noget helt andet end det, ministeren lægger op til. Det er bare lige for at sætte det på plads, når vi nu kører videre i debatten, at det her EF-direktiv skal man ligesom udlægge også med hensyn til de ting, der er kommet fra Kommissionen om, hvordan man mener, det direktiv skal forstås.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Grunden til, at jeg tager ordet allerede nu, er diskussionen, der kører om folketingsbeslutningen fra 1992, der handler om, hvorvidt der foreligger en ny situation, hvor de, der lavede den beslutning dengang, ønsker at lave den om.

Dér kunne jeg godt tænke mig at spørge ministeren og Venstres ordfører, som jo var med i den beslutning, om det, at der er stillet et forslag nu her fra Venstre sammen med andre partier om at ændre på den beslutning, skal forstås sådan, at de ønsker at ophæve folketingsbeslutningen fra 1992. Det er jo sådan set vigtigt for den videre debat.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Socialdemokratiet afviser de foreliggende lovforslag og beslutningsforslag. Det kan vi gøre alene med henvisning til ministerens bemærkninger om igangværende undersøgelser på området, som vi også mener vi bør afvente resultaterne fra.

Jeg kan tilføje, at vi kan frygte, at en udlægning til kommunerne af beslutningen om, hvorvidt der skal gives modersmålsundervisning eller ej, vil medføre, at undervisningen vil blive nedlagt nogle steder. Det vil give en forskelsbehandling, som vi ikke finder acceptabel. Vi ønsker ikke en forskelsbehandling i folkeskolen. Selvfølgelig er vi af den opfattelse, at den modersmålsundervisning, der gives, er en kvalitetspræget undervisning. Det siger jeg som kommentar til Enhedslistens forslag.

Men vi mener, at det skal være op til kommunerne at fastsætte niveauet i modersmålsundervisningen såvel som i anden undervisning, når de ellers holder sig til de centralt givne regler. Det vil ikke være rimeligt, hvis vi fra Folketingets side skulle fastlægge en særlig prioritering mellem denne undervisning og den øvrige undervisning i folkeskolen.

Lad mig tilføje, at vi i Socialdemokratiet er mindst lige så optaget af kvaliteten og omfanget af den danskundervisning, vi tilbyder de etniske minoriteter. Vi gennemførte i sidste samling et lovforslag næsten efter Socialdemokratiets program gående ud på at give kommunerne adgang til at give tilbud om førskoleindlæring til tosprogede børn.

Vi håber, at kommunerne vil udnytte disse muligheder, så eleverne så nogenlunde kan dansk ved skolestart. Det tillægger vi stor værdi, også for de danske børn og i det hele taget for den undervisning, der skal foregå i de klasser, der har flere etniske minoriteter blandt de danske.

Vi har sådan set ikke noget imod, at børnene bliver tosprogede, slet ikke, eller tværtimod. Men forudsætningen for tosprogethed er da, at de også kan dansk, og vi tillægger altså danskindlæringen stor betydning, som det er fremgået af mine bemærkninger. Men vi afviser altså forslagene.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Under den tidligere debat, som jeg ikke skal gå mere i dybden med, hørte vi Socialdemokratiets ordfører, der klart og tydeligt i en dialog med den konservative ordfører, hr. Frank Dahlgaard, meddelte, at bl.a. med hensyn til klassekvotienten i folkeskolen er det jo kommunerne, der skal afgøre det. Kommunerne skal ligesom have lov til mest muligt, også med hensyn til niveauet osv., som vi nu diskuterer.

Det lyder flot, alle disse ord om, at alt skal lægges ud til kommunerne. Når det drejer sig om det her forslag fra bl.a. Fremskridtspartiet, Venstre og De Konservative, så tager man åbenbart afstand fra det. Og jeg synes, at den frugtbare debat, der har været, også – det skal erkendes – i Socialdemokratiet, omkring modersmålsundervisning, skal imødekommes positivt fra andre partier her i salen, for de meldinger, der er kommet frem, har jo været utallige.

Jeg ved også godt, eller min formodning er, at Socialdemokratiets folketingsgruppe måske er lidt uenige om det her, men vi ved i hvert fald, at der mellem medlemmerne af Folketinget fra Socialdemokratiet er nogle, der er 100 pct. enige med VKZ-forslaget. Og derfor er det lidt beklageligt, synes jeg, at man lægger op til fuldstændig at afvise det.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jamen det kan jo være, der også er medlemmer af VKZ, som er uenige i VKZ-forslaget, den mulighed findes jo også.

Men lige omkring hr. Hans Peter Baadsgaard så kunne jeg godt tænke mig at høre – nu da han afviste forslagene, for der er jo tre forslag, og et af dem er langt bedre end de to andre, og det er jo selvfølgelig vores eget forslag fra Enhedslisten – hvad begrundelsen var for at afvise vores forslag. Er det samme begrundelse som ministerens? Vores forslag, som det ligger, er jo stort set et forslag om en ikraftsættelse af den bekendtgørelse, som undervisningsministeren også nævnte ligger i skuffen og har ligget der siden 1994. Det er stort set det, det handler om. Jeg vil gerne vide, om der er nogen modsætning imellem at sørge for, at denne bekendtgørelse træder i kraft og bliver brugt, og så den beslutning, som Socialdemokratiet var med til træffe i 1992. Det er der efter min opfattelse ikke.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Til hr. Jan Køpke Christensen kan jeg sige, at det da nok er muligt, at man kan finde udtalelser fra Socialdemokratiet, som bryder med Enhedslistens forslag, og andre, som kan være enige med det andet forslag. Men det, der er afgørende, er jo, som jeg også sagde, at nu må man afvente de forsøg, der er iværksat af ministeren for at undersøge det nærmere, inden man udsender en bekendtgørelse.

Vi har aldrig fra Socialdemokratiets side sagt, at modersmålsundervisning skulle afskaffes. Tværtimod har vi understreget, at det i hvert fald er nødvendigt, at kommunerne har pligt til at tilbyde den til både første og anden generation; men det kan så diskuteres, i hvor mange år man skal give modersmålsundervisning, altså i hvor mange generationer man skal give den. Så jeg mener ikke, at min afvisning her er i uoverensstemmelse med noget, der er blevet sagt fra Socialdemokratiets side.

Til hr. Bruno Jerup vil jeg blot sige, at hvad der ligger af bekendtgørelser i skuffen synes jeg ministeren skal beslutte, hvornår han vil trække op. Det, jeg bare sagde, var, at vi ikke skal foregribe begivenhedernes gang. Jeg forstår på ministeren, at bekendtgørelsen skal afvente forløbet af de forsøg, der nu kører.

Det, jeg lagde vægt på i mine bemærkninger, var såmænd ikke den bekendtgørelse, det var blot, at den opprioritering, som jeg læser ud af Enhedslistens forslag at der skulle ske, vil jeg overlade til kommunerne. De må bestemme, og skolebestyrelserne må, ligesom det gælder for alle andre fag og aktiviteter i skolen, prioritere, hvor de vil gøre indsatsen, forudsat selvfølgelig at de holder sig inden for de centralt fastsatte rammer.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg synes netop, at VKZ-forslaget lægger op til en konsensus, et samarbejde mellem hele Folketinget. Vi kender socialdemokrater, der er ét hundrede procent enige i det forslag fra VKZ, som vi behandler i dag. Jeg kender også nogle, der er modstandere af det.

Det, der bliver sagt af Socialdemokratiets ordfører nu, er: Vi har aldrig sagt, at modersmålsundervisningen skal afskaffes.

Det, vi siger, er bare: Lad kommunerne administrere det. Det er trods alt også dem, der skal have økonomien til at gå op i den sidste ende. Det er dem, der skal have adgang til at finde ud af, om de vil bruge pengene til netop modersmålsundervisning, eller de vil bruge dem til f.eks. danskundervisning osv. Det er det, vi lægger op til. Århus' borgmester og Ishøjs borgmester og flere andre er fuldstændig enige, og jeg synes, at man i Socialdemokratiets gruppe burde lytte til deres kommunale folk ude omkring, der har samme syn på dette her.

Tidligere sagde undervisningsministeren også noget helt rigtigt. Han sagde, at folkeskolen er en kommunal opgave og et kommunalt ansvar. Det synes jeg man skulle bide mærke i og tænke over. Når det er kommunerne, der har ansvaret, så lad dem bestemme. De har vist, at de kunne. Vi havde en høring om det forleden, og de har vist, at de kunne tage ansvaret. Så lad dem dog! Vis dem dog den tillid at tro på, at de også kan klare det her område!

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg er sådan set tilfreds med hr. Hans Peter Baadsgaards svar, for jeg forstår svaret sådan, at Socialdemokratiet ikke har nogen som helst indvendinger imod, at den bekendtgørelse bliver sendt ud, og at det ikke er udtryk for, at man internt i regeringen ønsker at lægge bånd på ministeren, men at han faktisk godt kan sende bekendtgørelsen ud. Sådan forstår jeg hr. Hans Peter Baadsgaards svar, og jeg er for så vidt glad for, at det ikke er dér, problemet er.

Så til spørgsmålet om, hvorvidt kommunerne kan få lov til selv at gøre nogle ting: Ja, det er ganske rigtigt – og det gælder jo for alle folkeskolens fag, kan man sige – at man omsætter de bekendtgørelser, der bliver lavet for fagene, på lidt forskellige måder.

Men der er næppe nogen herinde, der ville acceptere, at man for andre fag sagde: Det er ikke nødvendigt at udsende en ny bekendtgørelse, som er lavet efter den nye folkeskolelov, men vi skal bare lade tiden gå, og så må vi jo se, hvad der sker. Det tror jeg ikke man ville acceptere, hvis det drejede sig om andre fag. Jeg kan forestille mig et ramaskrig fra visse ordførere i dette Ting, hvis det var tilfældet.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg vil godt spørge hr. Hans Peter Baadsgaard, om dette ikke kan betragtes som en uvenlig handling fra VKZ's side, en handling af en sådan karakter, at hr. Hans Peter Baadsgaard i virkeligheden må opfatte aftalen fra 1992 som opsagt.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg synes sådan set ikke, der er meget nyt at føje til det, jeg tidligere har svaret. Det er rigtigt, at der er nuancerede opfattelser i Socialdemokratiet. Jeg afviste forslagene på Socialdemokratiets vegne med henvisning til ministerens begrundelse, nemlig at vi nu afventer de undersøgelser, der er iværksat, også under respekt for den periode, der er en aftale om.

Det er da korrekt, at kommunerne har nogle frihedsrammer, men de er jo ikke videre end det, der er fastsat herindefra. Og jeg gjorde tydeligt opmærksom på, at hvis man overlod det til kommunerne, så tror jeg, at vi ville få forskelsbehandling fra kommune til kommune, og jeg synes ikke, det er acceptabelt, at vi herinde-

fra skulle lade den mulighed stå åben, i hvert fald ikke så længe vi har en aftale – det må jeg understrege. Så længe vi har en aftale, der løber, synes jeg, vi skal afvente.

Og det var også mine bemærkninger til spørgsmålet om, hvorvidt bekendtgørelsen skulle sendes ud nu eller senere. Jeg henholdt mig til ministerens begrundelse for, at det er håndteret, som det er, og jeg har ikke noget nyt at tilføje på det område.

Jeg vil ikke vurdere – det synes jeg vi skal lade partierne selv vurdere – om de har respekt for den aftale, der er indgået; der kan i hvert fald ikke være tale om at vurdere det, før vi ser, om de foreliggende forslag bliver vedtaget. Hvis nogle partier melder, at de ikke står ved det, må vi jo konstatere, at så er der ikke noget forlig fra 1992; men det vil jeg lade være op til partierne selv.

Anders Mølgaard (V):

Som medforslagsstiller til beslutningsforslag nr. B 65 kan vi fra Venstres side naturligvis varmt tilslutte os opfordringen til regeringen om at fjerne forpligtelsen for kommunerne til at tilbyde modersmålsundervisning til fremmedsprogede børn, hvilket er udførligt begrundet i bemærkningerne til B 65. Det er på tide, at Folketinget giver kommunerne denne frihed.

Under Folketingets Uddannelsesudvalgs høring den 13. november dokumenterede talrige kommunale indlæg, at de bedst kan håndtere de lokale krav, og at statsligt formynderi på dette område er unødvendigt. Variationerne kommunerne imellem er meget betydelige; bl.a. er halvdelen af alle landets tosprogede børn – 18.000 ud af 36.000 – som bekendt koncentreret i kun 6 af landets 275 kommuner.

Vi har fra Venstres side i mange år argumenteret for, at kommunerne bliver frit stillet med hensyn til at tilbyde modersmålsundervisning, og dér findes også et betydeligt potentiale af ressourcer, som kunne tilføres en styrket undervisning i dansk; det er som bekendt 2.500 kr. pr. elev pr. år, i alt ca. 45 mio. kr. på landsbasis.

Det er også tankevækkende, at nogle indvandrerorganisationer nu ligefrem offentligt giver udtryk for, at det er en bjørnetjeneste, man gør de fremmedsprogede børn ved at tilbyde modersmålsundervisning, og at det var bedre at tilføre ressourcer til en forbedring af danskundervisningen. Selvfølgelig er det sådan, at hvis man stadig ønsker at fortsætte modersmålsundervisningen, kan man bare gøre det i fritiden

under folkeoplysningsloven; det står enhver frit for.

Jeg har også noteret mig, at Landsforeningen Skole og Samfund på sit sidste repræsentantskabsmøde medio november efter afstemning har pålagt hovedbestyrelsen at arbejde for netop frihed for kommunerne med hensyn til at tilbyde modersmålsundervisning. Jeg synes, det er glædeligt, at der nu endelig er kommet vind i sejlene for dette fornuftige synspunkt.

Frank Dahlgaard (KF):

Det Konservative Folkeparti vil ikke bryde noget forlig. Det, vi taler om, ligger altså otte måneder fremme i tiden, og så er perioden udløbet, så er der frit bord.

Der er i dag omkring 35.000 fremmedsprogede eller tosprogede elever i det danske skolesystem, svarende til 6 eller 7 pct. af alle elever, og prognoserne viser, at vi om bare fire eller fem år er oppe på 50.000 eller omkring 9-10 pct. Og de er jo meget skævt fordelt: i landets største kommune, Københavns Kommune, er det i dag hver fjerde elev, som er fremmedsproget eller tosproget.

Det skaber problemer, hvis ikke disse børn og unge virkelig lærer sproget i det land, de skal leve, fungere og arbejde i. Derfor er det utrolig vigtigt, at de ligesom danske børn virkelig kan det danske sprog. Kan man ikke det, ja, så står man bagest i køen af arbejdsløse. Og så får vi virkelig mange flere ubehagelige situationer i fremtiden end dem, vi desværre oplever og har oplevet allerede.

Derfor er det utrolig vigtigt at satse på danskundervisningen, og det er utrolig vigtigt at give et signal til de tosprogede og fremmedsprogede og deres forældre om, at man satser på dansk. Der er ikke nogen dokumentation for, at det, at man bliver bedre til sit modersmål, skulle gøre det lettere at lære et fremmed sprog. Det er der ingen dokumentation for, selv om der er mange, der siger det.

Vi holdt jo i Folketingets Uddannelsesudvalg en høring den 13. november omkring det spørgsmål, og der var mange signaler fremme – det var i øvrigt en spændende høring – men Enhedslisten havde jo ikke tid til at afvente høringen, før de fremsatte deres eget forslag på reklame-pressepapir midt i det hele. Man er åbenbar blevet så klog, man kan ikke blive kloge, for man gad ikke høre, men fremsatte bare forslaget. Det siger så noget om Enhedslisten.

Vi andre lyttede, og det var spændende, hvad der kom frem om den måde, man håndterer problemerne på ude omkring i de forskellige kommuner. Det er meget forskellige måder, man går frem på, og der er også positive resultater med forskellige måder.

En af de ting, som var uomtvistelig, var, at sætter man ind tidligt i førskolealderen, så løser man mange problemer. Det er jo også derfor, vi i sidste folketingsår fik vedtaget nogle regler, som gør, at der nu kan sættes ind med gratis undervisning i dansk for fremmed/tosprogede børn, som ikke går i børneinstitution. Det var et godt og rigtigt forslag, og det kørte efter den såkaldte frederikshavnermodel. Det var én vej frem.

Vi mener ikke, at det er en opgave for den danske folkeskole at give undervisning i en lang række fremmedsprog. Vi mener, at man kan bruge ressourcerne bedre ved at koncentrere sig om undervisningen i dansk. Vi mener også, at det er et rigtigt signal at sende til indvandrerne, de tosprogede, de fremmedsprogede.

Det er et forkert signal, hvis man siger, at modersmålsundervisningen skal være obligatorisk, og at de danske kommuner bare har at levere modersmålsundervisning, hvis der er mere end 12 elever med et givet sprog som modersmål.

Det rigtige signal er, at hvis forældrene mener, det er vigtigt, at deres børn kan deres hjemlands sprog, så må de selv gøre en indsats, de må selv tage et initiativ – og så står det danske samfund jo i kraft af fritidsundervisnings- og aftenskolelovgivningen parat med støtte til undervisningen. Men det skal flyttes væk fra folkeskolens regi. Jeg tror, det er meget vigtigt at sende det signal, at man selv har et ansvar, at det er en opgave, som man selv må tage initiativ til at løse, at man ikke får tingene på et sølvfad, og at det ikke er det danske samfunds forpligtelse at ordne disse ting, for ellers hensætter vi disse mennesker i passivitet som en slags klienter i den store danske model, og det har jo vist sig ikke at være vejen frem.

Der har også været en mindre diskussion om et EF-direktiv fra 1977, men dér fremgår det jo af besvarelsenerne fra ministeren på spørgsmål for 1 eller 2 siden, at det ikke er nogen fast forpligtelse for de enkelte EU-medlemslande at give modersmålsundervisning, men at der skal ske bestræbelser i den retning, og dem har man jo i rigeligt omfang i f.eks. fritids- og aftenskolelovgivningen her i Danmark.

Så vi mener bestemt, at det skal være en frivillig sag for kommunerne, og at det så kan træde i kraft engang efter sommeren næste år.

Og vi afviser Enhedslistens forslag, som bare er en cementering af de nuværende tilstande, uden at man overhovedet afventer høringer eller noget som helst andet.

Og Dansk Folkepartis forslag er jo stort set magen til forslaget fra De Konservative, Venstre og Fremskridtspartiet, men der er noget med, at ikrafttrædelsesdatoen kan komme i karambolage med den aftale, der foreligger.

Så vi anbefaler beslutningsforslag nr. B 65.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg skal bare have på det rene – og det gælder både hr. Frank Dahlgaard og hr. Anders Mølgård – at det er korrekt forstået, at man fra deres partiers side betragter beslutningsforslaget fra 1992 som ophævet.

Det må jo være det, der ligger i det, for ud over hvad der lå i beslutningsforslaget, bygger både det nuværende beslutningsforslag og det, som ministeren sagde, jo bl.a. på, at der er sat nogle undersøgelser i gang. Og det er ganske rigtigt, at Danmarks Pædagogiske Institut har en undersøgelse i gang, hvor der kommer en mellemrapport til foråret, men det er jo ikke den endelige rapport; den kommer formodentlig først i foråret 1998.

Så det vil sige, at hvis det, som det handlede om fra Det Konservative Folkepartis side, var at have forskningsmæssige resultater som belæg for beslutningen, ville man under alle omstændigheder være nødt til at vente i meget lang tid.

Men det er Enhedslistens opfattelse, at det ikke er nødvendigt at vente i så lang tid, og derfor er det selvfølgelig også vigtigt, at Venstre og Det Konservative Folkeparti i den sammenhæng får taget stilling til, om det forslag, de har fremsat, skal forstås sådan, at det oprindelige beslutningsforslag er ophævet.

For der er jo et klart flertal, og det kan man se af de tre forslag, der foreligger; de repræsenterer jo et flertal i Folketinget, som åbenbart mener, at den tidligere beslutning ikke står ved magt mere.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Lad mig bare stiftfærdigt sige til hr. Frank Dahlgaard og måske også til andre ordførere, der undrer sig lidt, at det jo er principperne, vi

her diskuterer, og at ikrafttrædelsesbestemmelserne jo langtfra er det største problem i disse forslag; dem kan man meget hurtigt lave om.

Men jeg må nok sige, at jeg måske finder det lige underligt nok, at der, efter at Dansk Folkeparti den 5. november fremsætter sit forslag, så kommer et stort set identisk forslag 3 uger efter.

Jeg kan godt se, hvem der er initiativtager til det, men jeg synes måske nok, at det er lidt for meget spild, og at man burde kunne enes om det her.

Jeg kan sige, at Dansk Folkeparti selvfølgelig støtter begge forslag, både L 53 og B 65.

Anne Baastrup (SF):

Det er SF's opfattelse, at folkeskolen skal have en vis minimumsstandard, så det stort set er lige meget, om man går i skole i en folkeskole i den ene kommune eller i den anden kommune.

Og på baggrund af den debat, vi har haft her i formiddags, synes jeg, det er besynderligt, at VKZ lige på det her område vil overlade det til kommunerne frit at vurdere behovet for modersmålsundervisning, for så må man naturligvis spørge: Hvad vil VKZ så i øvrigt have overladt til en fri vurdering af niveaueet og kvaliteten på andre områder? Skal jeg forstå det sådan, at det her kun er starten? Og bliver det næste så, at evalueringen af antallet af matematikundervisningstimer også skal overlades til kommunerne, eller hvad?

Og så kan jeg ikke undlade at undre mig over, hvordan det egentlig kan være, at lige præcis VKZ ønsker at fjerne et krav om modersmålsundervisning, for jeg har forstået, at disse partier egentlig opfatter flygtningepolitikken på den måde, at Fremskridtspartiet ikke vil give flygtninge varig opholdstilladelse, og at Venstre og De Konservative mener, at de først kan få varig opholdstilladelse efter 7 år. For betyder det så, at disse partier faktisk mener, at de børn, der i givet fald bliver sendt hjem på grund af, at de ikke kan få varig opholdstilladelse, ikke skal have ordentlige livsvilkår, når de vender hjem, fordi de ikke har haft mulighed for at få undervisning i deres eget modersmål?

Jeg ved godt, at hr. Frank Dahlgaard kun anerkender nogle dele af forskningen og ikke anerkender andre dele. Bl.a. anerkender hr. Frank Dahlgaard ikke den forskning, der viser, at et veludviklet modersmål er en vigtig forudsætning for at lære andre sprog, og det er selvfølgelig træls, men i SF tager vi alligevel udgangspunkt i, at det er et anerkendt faktum.

Og samtidig må vi jo se i øjnene, at hvis børn og unge får mulighed for at indgå i en dialog på deres modersmål, undgår de også at blive fremmedgjort i forhold til deres familie, og så får de også en øget forståelse for deres egen kulturbaggrund. Og vi skal jo heller ikke være blinde for, at gode modersmåls lærere kan være gode kulturformidlere over for resten af familien.

Og som undervisningsministeren var inde på, kan afskaffelsen af modersmålsundervisningen betyde en stor vækst af antallet af etniske friskoler, og det vil formentlig også give en større tilgang til den frivillige undervisning på de forskellige koranskoler, og det, vi kan se af erfaringerne i de øvrige lande, hvor man ikke tilbyder offentlig modersmålsundervisning, er, at ambassaderne fører sig frem med oprettelse af modersmålsundervisning med lærere fra hjemlandet.

Erfaringerne fra de øvrige lande viser også, at de krav, som ambassaderne bl.a. stiller til undervisningens indhold og mængde og hjemmearbejdet, gør, at det er meget vanskeligt for disse børn samtidig at leve op til de krav, som den almindelige skole i disse lande stiller, og som vi da forventer at også VKZ ønsker at tosprogede børn skal blive mødt med af den danske folkeskole.

Og jeg frygter, at hvis VKZ får magt, som de har agt, og på sigt får fjernet modersmålsundervisningen, vil det gøre det meget vanskeligere at få integreret de tosprogede børn i det danske samfund, og jeg har stadig væk en tro på, at disse partier ønsker en eller anden form for integration af de fremmede.

SF var imod beslutningen om, at spørgsmålet om modersmålsundervisningens struktur først skulle tages op i sommeren 1997, og jeg skal heller ikke tilbageholde en vis utilfredshed med den konsekvens, som undervisningsministeren har taget af denne beslutning ved ikke at udsende retningslinjerne, for vi hører jo, at kommunerne har brug for disse retningslinjer. Eksempelvis har Københavns Kommune et problem med at få omstruktureret og fornyet sin tosprogsundervisning, fordi disse retningslinjer mangler.

Jeg vil derfor afslutningsvis foreslå ministeren, at han betragter fremsættelsen af det nye beslutningsforslag nr. B 65 som en opsigelse af det gamle B 65, således at vi kan få udsendt de nye retningslinjer til gavn for kommunerne og de tosprogede elever, og vi støtter i den forbindelse Enhedslistens forslag.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det var da nogle mærkelige betragtninger, der kom fra fru Anne Baastrup om, at kommunerne så frit skal kunne bestemme antallet af matematiktimer og sådan noget, for det kan de jo allerede i dag inden for lovens krav om minimumstimetallet. Og de kan bl.a. bestemme, at der skal gives undervisning i flere timer end det minimale, og det gælder også i dansk eller andre fag. Sådan er det. Så der kan altså være forskel. Vi har jo et decentralt, kommunalt skolevæsen, og det synes vi fra konservativ side er en god ting.

Og om flygtningene vil jeg sige, at de jo skal tilbage til deres land, for de er jo flygtninge. Men så længe de er truede, skal de være i Danmark, hvis det nu er det land, de er kommet til, og de skal behandles godt. Og det er klart, at de har brug for undervisning i deres modersmål, og at de netop ikke har brug for undervisning i dansk, i hvert fald ikke hvis der er udsigt til, at de inden for en overskuelig tid kan komme tilbage til deres hjemland, og her er der et særligt problem, men vi mener ikke, at det er et problem, som nødvendigvis skal løses i folkeskole-regi.

Og endelig: Om det er et faktum, at man bliver bedre til at lære dansk, hvis man kan sit modersmål, ved jeg ikke. Men det kunne være jo interessant at få en undersøgelse, der sammenligner, hvordan de tosprogede indvandrere, som har haft modersmålsundervisning, egentlig har klaret sig, og hvordan de indvandrere, som ikke har haft modersmålsundervisning, har klaret sig, for den undersøgelse kunne måske afdække, om modersmålsundervisningen har den virkning.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Det synes jeg var et imponerende svar.

Jeg påpeger, at VKZ med det her forslag ønsker at fjerne minimumsrammerne for modersmålsundervisning i den danske folkeskole, og spørger, om hr. Frank Dahlgaard ønsker, at andre fag skal være omfattet af den samme manglende minimumsbegrænsning, og så siger hr. Frank Dahlgaard, at det slet ikke er på tale, og at kommunerne har mulighed for at bestemme, at der skal gives mere matematikundervisning eller anden, tilsvarende undervisning, fordi grænserne i den danske folkeskolelov er minimumsgrænser.

Det, jeg så bare må påpege, er, at for lige præcis denne gruppe på 36.000 børn – hvoraf nogle ikke har fået et tilbud om modersmålsundervisning – ønsker hr. Frank Dahlgaard at fjerne minimumsgrænserne og minimumsstandarderne for dem, der har fået et tilbud om modersmålsundervisning.

Hvad er det så, hr. Frank Dahlgaard vil med den danske folkeskole? Er dét det første skridt på vejen til at fjerne minimumsstandarderne, eller er der nogle børn, som ikke behøver at blive hevet ud og få en særlig dårlig behandling?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jamen vi ønsker ikke, at det skal være en opgave for den danske folkeskole at undervise i tyrkisk og kurdisk og andre fremmedsprog, som ligger langt væk fra det danske, altså at give modersmålsundervisning. Vi ønsker, at forældrene selv skal tage initiativ til den undervisning inden for fritids- og aftenskolelovgivningen, og at den skal fjernes helt fra folkeskoleregi.

(Kort bemærkning.)

Anne Bastrup (SF):

Så kan jeg forstå, at al den ros, hr. Frank Dahlgaard kom med om de mange gode initiativer, som de forskellige kommuner rundt omkring tager i folkeskoleregi, bare var falsk reklame for hr. Frank Dahlgaards opfattelse af, hvordan modersmålsundervisningen skal foregå. For der er jo rent faktisk ikke nogen kommuner, der har modersmålsundervisning uden for folkeskoleregi.

Hvad er det så, hr. Frank Dahlgaard vil? Vil han udelukkende have, at modersmålsundervisningen skal foregå på AOF-skoler, koranskoler og etniske friskoler samt på ambassaderne?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Som det fremgår af forslaget, skal kommunerne jo altså selv afgøre, om modersmålsundervisningen skal opretholdes – længere går vi jo ikke – men vi mener, at det er noget, der bør fjernes fra folkeskolen, også som et signal til de tosprogede om, at de har en særlig forpligtelse til selv at varetage den opgave.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Hr. Bruno Jerup for en kort bemærkning til fru Anne Baastrups indlæg.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Ja, som det er blevet sagt, skal det være til fru Anne Baastrups indlæg, og noget af det sidste, som fru Anne Bastrup var inde på – og det var også det, som hr. Frank Dahlgaard svarede på – betyder det ikke lige præcis, at vi sender et signal, som er helt forkert, hvis vi gør sådan, som hr. Frank Dahlgaard foreslår, og siger til flygtningene og indvandrerne: I hører ikke til her, så I kan bare rende os? Er det ikke lige præcis det forkerte signal, der ligger i Det Konservative Folkepartis politik?

Jeg vil derfor gerne høre, om fru Anne Bastrup ikke er enig med mig i, at det i hvert fald ikke er den vej, vi skal gå.

Og af den diskussion, som har kørt i det sidste par dage, kan man også se, at der er nogle forskellige voldelige episoder, der lige præcis handler om, hvordan man stempler folk og udelukker dem eller presser dem ud.

Er dét Det Konservative Folkepartis politik i den sammenhæng?

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Det var ikke et korrekt indlæg, så jeg vil ikke give ordet til hr. Frank Dahlgaard nu. Det er ikke hans skyld, men det er altså en diskussion med fru Anne Bastrup.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg håber, jeg får lejlighed til at sige noget, som gør, at hr. Frank Dahlgaard får lejlighed til at komme på talerstolen igen.

Der stilles på mange måder dobbelte krav til de tosprogede børn. De skal dels kunne finde rod i deres forældres kultur, dels skal de tilegne sig den danske kultur. Det er slet ikke umuligt, for børn er som bekendt meget hurtige og dygtige til at tilegne sig sprog. Men let er det nu heller ikke, og vi skal selvfølgelig gøre alt for at gøre det så let som muligt.

Flere undersøgelser viser, at det ikke nytter at springe over, hvor gærdet er lavest og blot sørge for at give de tosprogede børn danskundervisning. Det nytter simpelt hen ikke. Vi spilder ressourcerne, da tosprogede børn har svært ved at tilegne sig dansk, når de ikke behersker deres modersmål godt nok. Så enkelt er det, og det er grunden til, at Det Radikale Venstre mener, vi skal holde fast i modersmålsundervisningen. Vi vil gerne have, at børnene lærer dansk, og derfor kan vi ikke bare overlade det til forældrene. Hvis forældrene ikke sørger for, at deres børn

kan deres modersmål ordentligt, lærer børnene ganske enkelt heller ikke dansk, og derfor har vi i det danske samfund en forpligtelse til at sørge for, at børnene udvikler begge sprog. Som det hedder i Enhedslistens oplæg:

»Modersmålsundervisning og danskundervisning står ikke i modsætning til hinanden.«

De to ting supplerer tværtimod hinanden. Jo bedre børnene behersker deres modersmål, jo lettere har de ved at tilegne sig dansk og dermed komme ind i den danske kultur.

Hvad angår danskundervisningen af de tosprogede børn, skal den være tilrettelagt efter de tosprogede elevers særlige behov. Men jeg vil gerne fremhæve, at de tosprogede børns forældre også har et ansvar for, at børnene bliver gode til to sprog. Når vi taler sprogindlæring for børn, kommer vi ikke uden om forældrenes store rolle. Forældrene skal først og fremmest snakke med deres børn og meget gerne på modersmålet, som de jo taler flydende. Herudover kan forældrene få en fin kontakt til skolen og det danske sprog via underviseren i modersmålet, og forældre og lærer kan sammen følge det tosprogede barns udvikling.

Som det fremgår, finder vi i Det Radikale Venstre, at modersmålsundervisningen er vigtig, og derfor ser vi det ikke som et urimeligt krav, at kommunerne skal tilbyde tosprogede elever modersmålsundervisning – ikke mindst fordi det jo ikke er et absolut krav at tilbyde denne undervisning. I betænkningen står der, at en kommune først har pligt til at tilbyde modersmålsundervisning, når der er et minimum på 12 elever. Ikke desto mindre synes Dansk Folkeparti, at dette krav er et indgreb i kommunernes adgang til selv at bestemme.

Herudover er partiet bekymret over udgifterne til undervisningen. Det er klart, at udgifterne til modersmålsundervisning vil stige, når antallet af tosprogede elever er steget, men har vi i et velfærdssamfund som Danmark ikke råd til at tilbyde de tosprogede børn at lære deres modersmål? Det har jeg svært ved at forstå vi ikke skulle have, især fordi jeg mener, at det er et forkert sted at spare. For hvor ligger de virkelige tunge udgifter for et land med indbyggere, hvis modersmål ikke er landets officielle sprog? De kommer først, når de tosprogede elever er blevet voksne og stadig ikke behersker hverken dansk eller deres modersmål til fuldkommenhed. Hvilken slags borgere får vi ud af det? Hvilke indirekte udgifter vil det ikke skaffe os, hvis vi ikke sikrer, at vore tosprogede medbor-

gere både taler deres modersmål og dansk ordentligt?

At gøre modersmålsundervisningen frivillig ville efter al sandsynlighed medføre en koncentration af tosprogede børn i de kommuner, der tilbyder denne undervisning, og det er vel ikke ligefrem hjælp til integration. Efter vores opfattelse er der ikke råd til at gøre modersmålsundervisningen frivillig, og derfor kan Det Radikale Venstre ikke tilslutte sig hverken L 53 eller B 65.

Hvad angår Enhedslistens forslag til forbedring af undervisningen, vil vi gerne se, hvordan det går i den forsøgsperiode, vi er i gang med. Vi vil gerne følge den undervisning, der bliver givet, samle erfaringerne sammen og på baggrund heraf se, hvilke muligheder der er for at gøre modersmålsundervisningen bedre.

De tosprogede børn har en anden baggrund end børn af danske forældre. Med rod i to kulturer får de en anden start på livet, så lad os hjælpe med til at gøre denne anderledes start til en styrke og en rigdom for både børnene og det danske samfund.

Jan Køpke Christensen (FP):

Vi er alle bekendt med, at indførelsen af modersmålsundervisningen i 1976 tog udgangspunkt i, at de fremmedsprogede elevers ophold i Danmark var af begrænset og kort varighed. Men vi ved nu, at langt de fleste aldrig – og jeg understreger: aldrig – flytter tilbage til deres hjemland. Der er derfor ikke længere det samme behov for modersmålsundervisningen, kan man konkludere, og derfor skal det ikke længere være et retskrav, men en mulighed – jeg understreger: en mulighed – for de enkelte kommuner at tilbyde fremmedsprogede elever modersmålsundervisning.

Vi taler om en gruppe på 36.000 elever, hvilket svarer til ca. 7 pct. af eleverne i den danske folkeskole. Heraf modtager halvdelen modersmålsundervisning, altså godt 18.000 elever. Undervisningsministeriet har oplyst, at der undervises i 40 forskellige sprog for denne gruppe elever, og at den samlede udgift andrager ca. 45 mio. kr. om året. Efter Fremskridtspartiets opfattelse må det siges at være mange penge, og derfor skal kommunerne naturligvis have lov til selv at administrere deres økonomi, også hvad angår modersmålsundervisningen.

Kommunerne er rystede over de manglende danskundskaber hos store grupper af fremmedsprogede børn, selv om de sågar kommer

fra danske daginstitutioner. F.eks. har Albertslund Kommune testet 108 børn, inden de startede i skolen i år. Halvdelen havde gået i børnehaven, men kun 11 børn talte så godt dansk, at de kunne starte i en almindelig skoleklasse, og skolechefen var mildest talt rystet. I Ishøj Kommune udgør de fremmedsprogede 43 pct. af alle børn i børnehaveklasserne, og tallet er stigende. Også her er der et markant behov for danskkundskaber.

Efter Fremskridtspartiets mening er det meget vanskelige situationer, vi sætter en stor del af folkeskolelærerne i. Kan man ikke godt forestille sig de kommunikationsproblemer, en folkeskolelærer står over for, når klassen består af f.eks. 43 pct. fremmedsprogede børn, der taler mange forskellige sprog – urdu, somalisk, farsi, tyrkisk, armensk, tamilsk, russisk, lettisk osv. – og hvor kun nogle få kan tale dansk? Det kan vi ikke byde lærerne og de danske elever og forældre, og tænk også på følgevirkningerne af de mange forskellige sproggrupper og de manglende danskkundskaber.

Konsekvenserne af de manglende danskkundskaber er altså alvorlige, og derfor må Folketinget lægge opgaven derud, hvor den hører hjemme, nemlig hos kommunerne. Derfor er jeg også glad for, at visse personer, f.eks. en undervisningsordfører fra Socialdemokratiet, offentligt har erkendt i tv, at det bør være kommunerne selv, der skal løse opgaven. Det er kommunerne, der sidder med problemerne, og derfor skal Folketinget give kommunerne denne selvbestemmelse med hensyn til at tilbyde modersmålsundervisning. Det giver ingen mening at stille centrale krav og lave regler, som kommunerne ikke kan administrere, og det er som bekendt kommunerne, der forvalter modersmålsundervisningen.

Argumentationen om, at modersmålsundervisning skal sikre udlændinges retsstilling i Danmark, er forkert. Gang på gang ser vi jo netop, at de fremmedsprogede går galt i byen – forstået på den måde, at de taler dårligt dansk og ikke forstår dansk mentalitet og demokrati og i det hele taget dansk kultur. Derfor skal vi give kommunerne det, de har brug for, så børnene kommer til at fungere meget, meget bedre i det danske samfund. Uddannelsesudvalgets høring viste også, at forudsætningerne og behovet for modersmålsundervisning er meget forskellige fra kommune til kommune, men hver enkelt kommune skal have mulighed for at give den undervisning, de enkelte børn har brug for.

Fremskridtspartiet, Venstre og De Konservative giver i det forslag, vi har fremsat i fællesskab, kommunerne større fleksibilitet. Vi har tiltro til, at kommunerne kan forvalte og administrere området på en fornuftig måde.

De mange indlæg på høringen fra forskellige kommuner bekræftede, at kommunerne har godt styr på tilrettelæggelsen af modersmålsundervisningen og andre foranstaltninger for de fremmedsprogede børn. Høringen viste også, at de nødvendige foranstaltninger varierer utrolig meget på landsplan, og at det derfor bør være overladt til kommunerne at planlægge de relevante tilbud og foranstaltninger for denne børnegruppe på lokalt plan. Vi giver derved kommunerne mulighed for at lave de tilbud, der er et reelt behov for.

Vi bliver også nødt til at erkende, at kommunernes økonomi er inde i billedet. Hver enkelt kommune må gives mulighed for selv at se på sit samlede behov og prioritere herudfra. Det kan vel ikke være rimeligt at pålægge kommunerne undervisning af fremmedsprogede børn i helt op til 40 sprog på bekostning af hjælp til andre trængende borgere, f.eks. syge og ældre?

Det burde være i forældrenes egen interesse at undervise deres børn i deres oprindelige sprog og kultur, og mangelen på danskkundskaber hos de fremmedsprogede børn vidner om, at der i de respektive hjem i høj grad kommunikeres på modersmålene.

Jeg skal sige, at vi har fremsat dette forslag sammen med Venstre og De Konservative, fordi vi føler, at vi ligesom må bøje os mod hinanden. Vi er i Fremskridtspartiet af den opfattelse, at der overhovedet ikke skulle være adgang til at tilbyde modersmålsundervisning, og derfor er det et klart skridt i retning af, at vi ønsker et samarbejde og at få disse ting løst ude i kommunerne. Kommunerne, der til daglig sidder med det økonomiske ansvar, bør også selv have ansvaret for, hvad pengene skal bruges til, så derfor vil jeg endnu en gang opfordre til, at man ser positivt på både Fremskridtspartiets, Venstres og De Konservatives og på Dansk Folkepartis forslag.

Jeg skal dermed også meddele, at vi støtter det sidstnævnte forslag, da det naturligvis er helt på linje med principperne i Fremskridtspartiets forslag. At der så er nogle småting, der ikke er helt efter reglerne – det er f.eks. netop understreget af Kommissionen, at undervisningen skal tilbydes gratis, osv. – er så noget andet; men principperne er vi fuldstændig enige i.

Jeg skal lige bemærke, at med hensyn til indleveringen kom der nogle bemærkninger. Fremskridtpartiet har faktisk indleveret forslaget umiddelbart efter sommerferien – det kan man spørge Udvalgsafdelingen om – men dernæst satte vi det i bero, fordi folkeskoleforligspartierne netop drøftede denne sag og ville tage hensyn til høringen, hvor Fremskridtpartiet naturligvis var til stede og lyttede til, hvad der kom ud fra kommunerne, måske i modsætning til andre partier. Derfor satte vi det selvfølgelig i bero, netop af hensyn til at få den størst mulige viden, inden vi gik i salen, og det er altså kort og præcist sådan, det hænger sammen.

Bruno Jerup (EL):

Formålet med det beslutningsforslag, vi har fremsat fra Enhedslistens side, og som behandles her i dag, er at forbedre modersmålsundervisningen for de børn, der lever i Danmark, men har et andet modersmål end dansk, og det har vi flere begrundelser for.

For det første er der blandt sprogforskere enighed om, at det første sprog, som børn lærer, er grundlaget for den senere indlæring, både når det gælder andre sprog og boglig indlæring generelt. Menneskebørn er spirer, der gror, ikke flasker, der fyldes op og har en endelig indlæringsgrænse. Et dårligt modersmål betyder ikke, at der bliver bedre plads til meget mere dansk. I stedet for et barn, der er perfekt til dansk, bliver resultatet ofte et barn med to halve sprog, et barn, der hverken kan klare sig på dansk eller på sit modersmål.

En god modersmålsundervisning gavner indlæringen af dansk og alle andre skolefag. Det er en erkendelse, som er slået igennem på videnskabeligt plan, og det kan man se på de bekendtgørelser og de diskussioner, der kører om indlæring af andre sprog. Når det drejer sig om indlæring af engelsk og tysk, er der ikke nogen, der er i tvivl om, at et godt kendskab til modersmålet – i den sammenhæng dansk – er af afgørende betydning for at kunne lære ordentligt engelsk som andetsprog.

For det andet er der en klar positiv holdning til modersmålsundervisningens værdi blandt de danske lærere, der til daglig arbejder med tosprogede børn. Jeg taler ikke om modersmåls-lærerne, som naturligvis er interesserede i det, men om de danske lærere, som i øvrigt arbejder med børn, der er tosprogede. De danske lærere har ingen indlysende egeninteresse i at tale modersmålsundervisningens sag, men de har

fingeren på pulsen og arbejder hver dag med tosprogede børn. I en undersøgelse fra PLS Consult, der kom tidligere på måneden, tilkendegav 84 pct. af de lærere, der var involveret i forsøget med tosprogede børn, at modersmålsundervisningen generelt er vigtig for de tosprogede elever, og kun en meget lille del mente, at den ikke var særlig vigtig.

For det tredje er der en etisk dimension i forhold til folkeskolelovens § 18, hvor der står, at undervisningen skal tilrettelægges ud fra hensynet til den enkelte elevs behov og forudsætninger. Det må være indlysende, at det også gælder for de tosprogede børn. Det kan vel ikke tænkes, at den paragraf skal forstås selektivt, sådan at der skal tages hensyn til barnets behov og forudsætninger, når det passer os. Det må være et mere generelt og alment princip.

I Enhedslisten ser vi mere overordnet på det. Hvis man f.eks. internationalt ser på de regelsæt, som findes, vil vi se, at det i FN's børnekonvention påpeges, at undervisningen skal udvikle respekt for barnets forældre, dets egen kulturelle identitet, sprog og værdier.

I slutdokumentet fra Helsinkikonferencen i 1975 opfordres der til at give indvandrerbørn mulighed for undervisning i deres modersmål. I forhold til Danmarks internationale omdømme som forkæmper for mindretallets kulturelle og sproglige rettigheder er tosprogede børns ret til en ordentlig modersmålsundervisning essentiel.

På den baggrund er det eneste rigtige at have en generel forpligtelse til at tilbyde modersmålsundervisning, uanset om man er i Skagen eller i Gedser. Kulturelle rettigheder for mindretal er ikke en kommunal afgørelse; det er vi nødt til at understrege. Dermed være også sagt, at vi naturligvis er imod de to andre forslag, som ligger fra henholdsvis Dansk Folkeparti og VKZ.

Indholdet i Enhedslistens forslag er i tråd med den vejledning, som fagfolk i Undervisningsministeriets regi gjorde færdig i 1994. Her lægges der vægt på modersmålets betydning for al anden indlæring, modersmålslærernes forhold og rolle som brobyggere mellem skolen, barnet og forældrene, undervisningens integration med den øvrige undervisning, indholdet i en modersmålsundervisning, der tager udgangspunkt i, at størstedelen af børnene skal leve i Danmark, og at der er brug for bedre undervisningsmidler, noget, der også klart blev understreget på den høring, vi havde om modersmålsundervisningen den 13. november.

Til slut vil jeg sige, at modersmålsundervisningen i dag er af meget forskellig kvalitet. Vi ønsker ikke at lægge snærende og fuldstændig ensartede rammer for undervisningen ud til kommunerne. Sådant fungerer den danske folkeskole jo heller ikke, hverken samlet eller inden for de enkelte fag. Men der er helt klart brug for et kvalitetsløft, og det er også derfor, vi har fremsat dette forslag. Vi mener ikke, at der er noget til hinder for – og det er så endnu en gang en opfordring til ministeren – at vores forslag kan omsættes til handling med det samme, og at man udsender den bekendtgørelse om modersmålsundervisning, som ligger klar i skuffen.

Så vidt vi kan se, er der ingen modsætning mellem det og beslutningen fra 1992, og så vidt vi kan forstå det, må det også forstås sådan, at de forslag, der ligger her i dag, må ophæve den beslutning, der var fra 1992, og at vi derfor har en åben bane, hvor ministeren sammen med SF og Enhedslisten kan arbejde. Og det ser vi egentlig frem til sker meget snart.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Hr. Bruno Jerups naive syn på de her ting synes jeg egentlig blev udtrykt meget klart i hans tale.

Fra konservativ side, hvor vi jo altså virkelig ønsker en integration af indvandrere, de fremmedsprogede, de tosprogede i det danske samfund, ønsker vi også at stille krav. Det er i virkeligheden dem, der stiller krav; de har også kærligheden til dem, de stiller krav til, man er ikke ligeglad. Derfor skal alt ikke serveres på et sølvfad, og derfor er det en naturlig ting, at der ikke er den binding i kommunerne, at de absolut, hvis der er 12 fremmedsprogede elever fra et bestemt område, skal give modersmålsundervisning. Det bør være op til kommunerne selv.

Var midlerne bedre anvendt på at give mere danskundervisning i stedet for mere modersmålsundervisning? Vi har den tro i Det Konservative Folkeparti, at hvis man giver mere danskundervisning, bliver man bedre til dansk. Vi tror egentlig, at det er så enkelt.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Bare lige endnu en gang til hr. Frank Dahlgaard: Der er altså ikke nogen modsætning imellem, at man sørger for, at folk har et veludviklet modersmål, og at man derefter lærer dem dansk. Faktisk betragter vi de to ting som to

sider af samme sag, at det så faktisk er langt lettere at lære dem dansk.

Men vi har også et andet element, som åbenbart ikke betyder noget for hr. Frank Dahlgaard, og det er, at det at acceptere indvandrernes og flygtningenes sprog og kultur også er at acceptere deres forældre; det er også at give dem en plads, således at vi ikke siger: I hører ikke hjemme her, jeres sprog er forkert, jeres kultur er forkert, men hvor vi giver plads til dem. Det er den absolut bedste vej til, at de kan blive en del af det danske samfund.

Om det tager én, to eller tre generationer, inden dansk bliver det sprog, de taler i hjemmet, vil tiden jo vise. Det er ikke min opgave, og det burde ikke være hr. Frank Dahlgaards opgave at tvinge familierne til at tale et andet sprog end det, de betragter som deres sprog.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg vil sige til hr. Bruno Jerup, at det jo snart er svært at bevare alvoren. Denne ulidelige påduttet mig og det parti, der står bag mig, meninger og holdninger vil jeg simpelt hen ikke finde mig i.

Her er tale om mennesker, der er kommet til Danmark, og som har indrettet sig efter reglerne: mange integrerer sig jo på fuldt drøn, og det går godt. Man hører kun om problemerne, det er jo naturligt; man hører ikke om alle de gode eksempler, hvor det kører frit og smertefrit. Der er også massevis af indvandrere, som ikke vælger modersmålsundervisningsmuligheden, massevis, og hvor børnene formentlig klarer sig ganske glimrende.

Der er aldeles ikke tale om nogen sort holdning eller nogen fremmedfjendsk holdning i Det Konservative Folkeparti. Dem, man elsker, dem, man nærer bekymring for, stiller man krav til, og nøgleordene for Det Konservative Folkeparti er krav, konsekvens og kærlighed, og det er ikke bare, at alt skal serveres på et sølvfad.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det, som jeg vender mig imod – det kan muligvis være, at jeg hører hr. Frank Dahlgaard forkert, det vil jeg da så ligefrem håbe, jeg gør – men det, jeg vender mig imod i den sprogbrug, der er i forhold til de indvandrere og flygtninge, som taler et andet sprog, er holdningen: Det må de selv om; det skal vi overhovedet ikke have noget at gøre med.

Det er efter min opfattelse et forkert signal at sende til dem; det er et forkert signal i forhold til, at vi ønsker et samfund, hvor vi alle sammen kan være, hvor de også kan være, og hvor de skal føle sig hjemme. Det er Enhedslistens indstilling, og det er sådan set det, der er min pointe.

Hvis man kigger på det lidt historisk, kan vi se, hvordan de, der er udvandret både fra Danmark og Sverige og andre steder til USA, har bevaret deres sprog i lang tid; generationer efter opfatter de sig stadig væk både som svenske, danske, og hvad ved jeg, og hver gang vi hører det, siger vi: Ih, hvor er det altså godt! Men hvis der skulle være nogen, der kommer fra andre lande til Danmark og gør det samme, uha, så er det godt nok en trussel mod den danske kultur.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jamen der var den jo ligeud, hr. Bruno Jerup: en trussel mod den danske kultur. Der er overhovedet ikke tale om en trussel mod den danske kultur.

De udvandrere fra Danmark – der var ikke så mange; der var langt flere fra Norge, Sverige og Irland – der tog til USA, bevarede jo i lang tid deres modersmål. De fik ikke nogen modersmålsundervisning; det klarede de selv.

Nu er vi altså konservative i Det Konservative Folkeparti, og derfor er vores udgangspunkt, at man selv skal gøre noget også, man har selv en forpligtelse, og der skal fra samfundets og det offentlige side også stilles nogle krav til den enkelte. Man skal ikke have det hele forærende på en sølvbakke, for så bliver indsatsen heller ikke så stor.

Det er jo ikke sådan, at indvandrerne og børnene og de unge ikke skal have mulighed for undervisning i deres hjemlands sprog eller i deres modersmål, men skal det nødvendigvis være i folkeskolen, skal det være en forpligtelse for kommunerne? Nej, det synes vi ikke.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Altså ærlig talt, hr. Bruno Jerup: en trussel mod den danske kultur. Jeg synes nok, det er at svinde sig gevaldigt op på baggrund af de forslag, vi diskuterer her i dag; der er da overhovedet ikke nogen af de borgerlige ordførere, som har taget de ord i deres mund under denne debat. Det er hr. Bruno Jerup fra Enhedslisten, som nu drager det ind; det er det, vi andre andre plejer at blive

så bebrejdet i andre debatter, hvis vi kommer til at sige noget lignende.

Jeg vil godt lige henholde mig til det, hr. Bruno Jerup sagde med hensyn til, at i generationer, når danskere var taget til udlandet, jamen så var det jo en strålende ting, hvis man kunne bevare sit modersmål. Ja, fuldstændig indrømmet. Men det er ikke det, vi taler om. Det, vi taler om nu, er den skatteyderbetalte modersmålsundervisning. Det er det, de to forslag fra henholdsvis Dansk Folkeparti og Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet handler om, og ikke andet.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Nu skal jeg ikke udtale mig om, hvad fru Pia Kjærsgaard vil sige i sin ordførertale, men jeg kan da henvise til, at hr. Jan Køpke Christensen i sin tale bl.a. refererede til, at disse mennesker ikke forstår dansk kultur og mentalitet, og at de ikke opfører sig ordentligt. Sådan noget i den stil. De skal lære at opføre sig ordentligt efter dansk kultur og mentalitet, og det refererede formodentlig til en skudepisode i Århus.

Jeg vil bare benytte lejligheden til at sige, at det åbenbart også er en del af dansk kultur og mentalitet at lave den samme; så sent som i aftes var der en tilsvarende episode bare med nogle andre involverede.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Sådan som jeg har fulgt med i denne debat, var det hr. Bruno Jerup, der først omtalte de skudepisoder, og da sad jeg faktisk og tænkte, at jeg synes måske ikke lige det var på sin plads at komme med de eksempler i denne debat. Det var hr. Bruno Jerup, der angav tonen i denne debat, og ikke os andre.

Addi Andersen (CD):

Spørgsmålet for eller imod modermålsundervisning af børn fra etniske minoriteter er ikke en let sag, men man er nødt til at skelne mellem børn af dem, der bliver her i landet, og dem, der rejser hjem inden for en overskuelig fremtid. For chilenske flygtninge har det selvfølgelig været nødvendigt, at deres børn fik spanskundervisning, så de kunne klare sig ved hjemkomsten, og på samme måde har modersmålsundervisningen været vigtig for børn af de bosniske flygtninge.

Problemerne med at afgøre, hvad der er bedst, kommer først, når det drejer sig om børn af de indvandrere, som bliver her generation efter generation. Her er målet jo et andet, fordi de skal blive her og leve her og fungere på arbejdsmarkedet. Det vil sige, at det er integration, der er brug for.

For dem er det afgørende, at de kan det danske sprog, for ellers får de ikke nok ud af skolens undervisning. De får svært ved at få uddannelse, og ude i virksomhederne kræver man af dem, at de kan dansk. Og hvad er det for et liv, de får, hvis de aldrig nogen sinde får forståelse for det lands sprog, kultur og tænkemåde, som de er født ind i og senere vælger at leve i?

Ud fra den slags betragtninger kommer man let i tvivl om værdien af at blive ved med at tilbyde modersmålsundervisning. Burde det ikke efterhånden være op til forældrene i anden eller tredje generation selv at sørge for børnenes oplæring i det oprindelige sprog og i deres kulturbaggrund, og burde de ikke efterhånden selv beherske dansk så godt, at de kan støtte deres børn i at få det lært så tidligt som muligt?

Måske bliver vi klogere, når resultatet kommer af den undersøgelse, der er foretaget ved Danmarks Pædagogiske Institut. Det kan man i hvert fald håbe på.

Blandt indvandrerne er der heller ikke enighed. Nogle er meget interesserede i at styrke indsatsen for, at deres børn får lært dansk, og mener, at modersmålsundervisningen godt kan undværes. Til gengæld ønsker andre at holde fast i modersmålsundervisningen. For den sidste gruppes vedkommende kunne man derfor forvente, at en afskaffelse af modersmålsundervisningen vil føre til, at man fravælger folkeskolen og i stedet sender børnene i særlige etniske fri-skoler.

Hvad man end kan gøre sig af forestillinger i den retning, bidrager det i hvert fald ikke til at fremme den integration, der er ønskelig – tværtimod. Målet må være at nå til en gensidig respekt for hinandens kultur, religion og måden at være på.

Men én ting er sikker: Uanset i hvilken grad Folketinget vælger at forpligte kommunerne til at tilbyde modersmålsundervisning, skal fagformål og indhold og de undervisningsmidler, der bruges, tilnærmes den øvrige skoleundervisning. Det må være en betingelse, så på det ene punkt kan CD støtte beslutningsforslag nr. B 64.

Hvis kritikerne af modersmålsundervisningen har ret i, at kvaliteten er for dårlig, spilder vi mere eller mindre omkring de 40 mio. kr. pr. år, og selv om det ikke synes at meget i forhold til de 20 mia. kr., som folkeskolen koster i alt, må det naturligvis være sådan, at midlerne skal bruges, så de gør gavn.

Jeg vil gerne referere til den høring om tosprogede børn, der fandt sted på Uddannelsesudvalgets foranledning den 13. november. Her tog Eyvind Vesselbo fortolkningen af statistikken op og nævnte, at tallet 36.000 tosprogede børn, hvoraf ca. halvdelen får modersmålsundervisningen, ikke fortæller noget som helst om deres danskundskaber eller om behovet for ekstra undervisning. Har et barn et andet modersmål end dansk, tæller det automatisk som tosproget, uanset om barnet måske taler flydende dansk. Her kunne jeg godt ønske en mere udbygget statistik til belysning af de reelle behov, og efter min mening gjorde den høring os ikke meget klogere.

I CD mener vi grundlæggende, at indvandre-re, der ønsker at leve i Danmark, skal kunne dansk. Det er ikke noget angreb på retten til at bevare deres oprindelige kulturgrundlag, men det at kunne dansk er ganske enkelt en betingelse – og også en sikkerhed for dem – for at kunne leve og tage del i det danske samfund på lige fod med danskerne og for at kunne undgå de tragiske sammenstød, vi desværre allerede har set for mange af.

Derfor er det allervigtigste, når det kommer til stykket, at gøre mest muligt ud af at få de voksne, altså børnenes forældre, til at forstå, hvad det handler om. De skal motiveres, men ikke gøres utrygge. Der bliver talt meget om ansvar og om at stille krav til alle i vores samfund. Det må også gælde de indvandrere, der er kommet hertil og har sat børn i verden.

Ser man på de øvrige EU-lande, har de indrettet sig ret forskelligt med hensyn til modersmålsundervisning. Omfanget af modersmålsundervisning afhænger nemlig af lovgivningen m.v. i det enkelte medlemsland. Det fremgår af et svar fra undervisningsministeren fra sidste år.

Kommissionens beretning fra 1989 om rådsdirektivet fra 1977 siger, at landene alene er forpligtet til at udfolde bestræbelser i retning af at fremme undervisning i modersmål og i hjemlandets kultur. Om denne forpligtelse også gælder for børn af 2. eller 3. generations indvandre-re, fremgår der tilsyneladende ikke noget om. Det ville være rart at få mere præcis viden om rækkevidden af direktivet fra 1977.

CD kan på baggrund af de betragtninger, jeg er kommet med, ikke støtte noget af de tre forslag, men det er på den anden side godt at få denne lejlighed til at få emnet arbejdet igennem, og vi ser frem til at få det belyst bedre.

Pia Kjærsgaard (DF):

Undervisningsministeren startede debatten om disse tre forslag ved at sige, at på indeværende tidspunkt kunne der ikke træffes en anden beslutning. Det gav mig en lille forhåbning om, at det måske vil kunne ske på et andet tidspunkt.

Undervisningsministeren omtalte, at mange partier for år tilbage havde en anden opfattelse. Dansk Folkeparti er jo i hvert fald ikke indbefattet i de partier, der på noget tidspunkt har haft en anden opfattelse, og vi er tilfredse med, at det nu ser ud, som om der er andre partier, som i hvert fald har ændret opfattelse af dette meget vigtige problem.

Dansk Folkeparti er overhovedet ikke i tvivl om, at det er af umådelig stor betydning, at børn bevarer deres modersmål; men det skal naturligvis ske på den måde, som det er sket på i så mange generationer før vores, og hvorved også danske børn i udlandet kan bevare deres modersmål: naturligvis fordi forældrene taler deres modersmål med dem, når de er sammen privat. Og så har børn jo en ganske god indlæringssevne, sådan at de lærer sproget i det land, hvor de nu befinder sig, i skoler, i børnehaver og i samvær med andre børn. Sådan har det altid været, og det er der intet forandret i.

Der skal heller ikke være tvivl om, at Dansk Folkeparti ønsker den skatteyderbetalte modersmålsundervisning totalt afskaffet, men som mindstemål bør de forskellige kommuner selvfølgelig selv kunne bestemme, om de vil tilbyde modersmålsundervisning.

Så siger ministeren, at det vil medføre, at nogle kommuner ikke vil gennemføre den. Ja, sådan er det frie valg jo, må jeg så sige til undervisningsministeren. Måske vil de, måske ikke, men sådan er det jo altså, når man lægger nogle afgørelser ud til mindre enheder, så de får lov at bestemme. Ministeren har åbenbart allerede en mening om, at der så er nogle kommuner, der vil stoppe modersmålsundervisningen, og det synes Dansk Folkeparti faktisk at de skulle være fuldstændig frie til at gøre.

Nu har vi så hele formiddagen i en tidligere debat diskuteret folkeskolens forhold, og mange – vel egentlig de fleste partier – har ikke været

helt tilfredse med det niveau, børnene lærte deres ting på, ikke helt tilfredse med det resultat, som blev opnået, ikke helt tilfredse med indlæringen. Der er ikke for Dansk Folkeparti skygge af tvivl om, at for mange af folkeskolens ressourcer bliver brugt forkert, bl.a. på modersmålsundervisning.

Der stilles krav til børn i dag; efter min mening burde der måske stilles større krav til børnene på mange forskellige niveauer, men der bliver stillet krav. Der bliver ganske givet også stillet krav til fremmedsprogede børn, det tror jeg ikke, der er nogen, der er i tvivl om; sådan er det jo, når mennesker bosætter sig i et andet land, og sådan har det altid været. Der bliver stillet lidt ekstra krav, der er flere ting, man skal lære, end hvis man var blevet boende i sit hjemland.

Det her er jo et spørgsmål om ressourcer og om, hvordan vi skal bruge dem, og det er vel yderst legalt at tage en diskussion om det. Og Dansk Folkeparti mener ikke, at ressourcerne bliver brugt korrekt, når man bruger så mange penge og ressourcer på modersmålsundervisning. Koncentrationen af fremmedsprogede børn er stor i mange byer, f.eks. i København, Århus, Odense og flere andre store eller større byer.

Ud fra denne tale er det klart, at Dansk Folkeparti afviser Enhedslistens forslag. Samtidig siger vi tak for tilslutning til Dansk Folkepartis forslag fra Venstres, De Konservatives og Fremskridtspartiets ordførere. De småjusteringer, man har talt om – jeg har ikke rigtig fundet ud af, hvad det egentlig er, de drejer sig om – burde vel ikke være de store ting at rette.

Og så må jeg nok sige, at når man snakker om, at man skal være forsigtige med folkeskolens ressourcer, så skulle vi vel også – bare sagt sådan lidt overbærende – være lidt mindre emsige og lidt mindre pjattede med misbrug af Folketingets papirbureaukrati. Der burde naturligvis kun have været ét forslag om modersmålsundervisning, det er helt logisk, og jeg kan ikke se andet, end at man bare burde have støttet Dansk Folkepartis forslag. Det være bare sagt mildt og overbærende.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Bruno Jerup som ordfører for forslagsstillerne.

Bruno Jerup (EL):

Jeg skal lige sige et par ord til afslutning på debatten i forhold til det forslag, beslutningsforslag nr. B 64, som er fremsat af Enhedslisten.

Jeg vil takke alle ordførerne for debatten, uanset der selvfølgelig er nogen, som vi er meget mere uenige med end andre. Specielt vil jeg selvfølgelig takke SF for deres støtte til vores forslag, og jeg forstår også ordførerne fra regeringspartierne og ministeren derhen, at de ikke i det væsentlige er uenig i substansen i vores forslag, og det er for så vidt godt.

Derfor ser vi frem til, selv om de åbenbart nu ikke vil eller kan eller tør stemme for det forslag, der er fremsat af Enhedslisten, at der under alle omstændigheder vil være et flertal, der til foråret eller på et lidt senere tidspunkt er i stand til at omsætte de ideer, der ligger i det.

Det handler jo stort set ikke om andet end at implementere den bekendtgørelse om modersmålsundervisning, som allerede ligger i ministerens skuffe, og som efter vores opfattelse – og der er heller ikke nogen, der har modsagt det i dag – allerede kunne udsendes nu. Det ville hverken stå i modsætning til beslutningsforslag nr. B 65 fra 1992 eller stå i modsætning til nogen af de ting, der er sat i gang omkring de pædagogiske forsøg fra Dansk Pædagogisk Institut. Derfor mener vi ikke, der er noget til hinder for, at ministeren allerede nu kan agere på det her område.

Og så vil jeg bare slutte med i hvert fald at sige tak for den positive støtte. Det viser da trods alt, at der i dette Folketing fortsat er et flertal, der går ind for at bevare modersmålsundervisningen, og at der er et flertal, som har den korrekte forståelse af modersmålsundervisning: ikke som en pestilens, man er blevet påduttet, men som et vigtigt redskab til at lære dansk. Modersmåls- og danskundervisning hænger faktisk sammen i udviklingen af sprog, det er den ene ting.

Og den anden ting, man også har en forståelse for, er, at det, at indvandrere og flygtninge får en mulighed for at lære deres eget sprog og deres egen kultur at kende på en ordentlig måde, også er en måde at sikre den integration og samhørighed, som vi ønsker i forhold til de titusinder af mennesker, der kommer til Danmark fra forskellige steder i verden.

Det mener vi er et godt signal, som jeg håber, vi kan holde fast i i løbet af foråret, også selv om der fra den modsatte side af salen er nogle helt andre lyde – eller mislyde – i denne her sammenhæng.

Med det vil jeg bare sige, at jeg håber, at undervisningsministeren vil benytte lejligheden til at tage denne debat som et afsæt til faktisk at få den bekendtgørelse udsendt til skolerne.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Jan Kørpe Christensen som ordfører for forslagsstillerne.

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det var godt, at det dér med kollektivismen, og at vi alle sammen skal være ens osv., blev sat på plads på det her område. Det er altså direktøren, vi snakker til nu, det er undervisningsministeren.

Der er nok mange, der vil sige: Ja, men sådan er det jo ofte, når man går på talerstolen, efter at éns forslag er behandlet, at så prøver man at finde de lyspunkter, der er. Det gjorde Enhedslisten jo også, kunne jeg høre, selv om man fik klare meldinger om her, at ingen støttede Enhedslistens forslag bortset fra et enkelt medlem, der var på talerstolen.

Så må jeg sige, at så er der i hvert fald grund til for Venstre, Det Konservative Folkeparti og Fremskridtspartiet at være overordentlig lykkelige, for der var altså en del flere mandater bag det forslag, som VKZ havde til behandling her i dag.

Der kan da siges mangt og meget om det, der er kommet frem. Jeg er oprigtig talt tilfreds med, at undervisningsministeren nu har meddelt, at han ikke bare blankt vil afvise de tanker, der ligger i det her. Han afviser dem godt nok på nuværende tidspunkt, men situationen er åben. Der er en åbning, og når vi ser den rapport, der kommer inden den 1. april, kan der eventuelt løsnes op for nogle tanker omkring at gøre det frivilligt for kommunerne.

Og så vil jeg lige sige, at der jo også i henhold til folkeoplysningsloven er muligheder for, at de pågældende personer i dag kan få den undervisning, man ønsker.

Det, der ligger mig på sinde, er at spørge Enhedslistens repræsentant, hr. Bruno Jerup: Når man anfører, at alle undersøgelser viser, at det er utrolig sundt at kende sin identitet, sit oprindelsessted osv., vil Enhedslisten så også tage f.eks. adoptionsbørn med og sige: Jamen de skal så sandelig også tilbydes modersmålsundervisning på et tidspunkt? Det kan jeg i hvert fald ikke forestille mig at de skal, og jeg vil da gerne sige herfra, at det naturligvis ikke er min opfattelse.

Jeg må sige, at der har været nogle klare tilkendegivelser i hvert fald fra SF og Enhedslisten om, at man ikke under nogen omstændigheder ønsker at tage notits af de forslag, der er kommet fra Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet og fra Dansk Folkeparti. Man ønsker ikke at debattere dem. Man vil gå den diametralt modsatte vej, man vil bruge flere ressourcer på det. Og sådan er det jo netop med SF og Enhedslisten, det ser man gang på gang: de bruger bare los af kronerne og er ligeglade med de konsekvensberegninger, der ligger for de enkelte kommuner netop med hensyn til modersmålsundervisningen.

Og så har vi selvfølgelig Socialdemokratiets ordfører, som, meget naturligt, er på linje med undervisningsministeren, og som gerne vil se tiden an og så kigge på den rapport, der kommer inden den 1. april, som jeg nævnte, og så vil man tage diskussionen derefter. Der må vi så håbe på, at det viser sig, at der kommer en løsning, der går i den retning, som Venstre, Det Konservative Folkeparti og Fremskridtspartiet har lagt frem her i dag.

Jeg håber stadig væk; vi har jo tidligere set, at tiden bare skal modnes lidt. Og hvis der kommer flere af regeringspartierne repræsentanter ude omkring i kommunerne og melder til regeringen – det vil jeg hermed opfordre til – at det nu skal være frivilligt, kan det være afgørende medvirkende til, at vi også får et flertal for de tanker, der ligger her. Om forslaget så kommer fra regeringen til sin tid, er ligegyldigt, bare vi kan få det igennem. Og det håber vi så vil ske.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget og forslagene til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 34: Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Hyrevogne i busbaner).

Af Tom Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 29/10 96).

Sammen med denne sag foretoges:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 30:

Forslag til folketingsbeslutning om tilladelse til kørsel med taxi i busbaner.

Af Ole Donner (DF) m.fl.
(Fremsat 22/10 96).

Anden næstformand (Henning Grove):

Da trafikministeren ikke er til stede, skal jeg her udsætte mødet i 10 minutter. Det genoptages kl. 14.25.

Mødet udsat kl. 14.16

Mødet genoptaget kl. 14.25

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg vil gerne gøre trafikministeren opmærksom på, at når der er sager på i salen, der vedrører ministerens område, så er han til stede i salen.

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Trafikministeren (Jan Trøjborg):

Hr. formand, jeg vil indledningsvis meget gerne beklage, at jeg ikke var til stede ved punktets behandling og selvfølgelig også en beklagelse over for de ordførere, som skal behandle sagen her i Folketinget.

Det lovforslag, som Fremskridtspartiet har fremsat, går ud på, at hyrevogne i alle tilfælde må benytte alle busbaner, uden at der forud for denne brug foretages en færdselssikkerhedsmæssig vurdering af, om det konkret ville være forsvarligt at lade hyrevognene benytte busbanerne.

Det beslutningsforslag, Dansk Folkeparti har fremsat, svarer til Fremskridtspartiets forslag, men omhandler dog kun busbaner i større byer.